

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเสริมแรงกับพฤติกรรมการคล้อยตาม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบในเงื่อนไขการทดลองที่ต่างกันมีพฤติกรรมการคล้อยตามต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตามตารางที่ 2) จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการคล้อยตามของกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการทดสอบในเงื่อนไขการทดลองที่ต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบภายใต้เงื่อนไขการได้รับรางวัลมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบภายใต้เงื่อนไขการไม่ได้รับรางวัล และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบภายใต้เงื่อนไขการได้รับรางวัล ประมาณร้อยละ 6 คล้อยตามกลุ่มนักแนะในครั้งแรกและมีระดับการคล้อยตามเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในการทดลองครั้งต่อ ๆ มา (ตามภาพที่ 2) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดสอบภายใต้เงื่อนไขการไม่ได้รับรางวัล (ตามภาพที่ 3) จะเห็นได้ว่าภายใต้เงื่อนไขการได้รับรางวัล กลุ่มตัวอย่างจะมีระดับการเพิ่มของพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าภายใต้เงื่อนไขการไม่ได้รับรางวัล เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการตอบผิดตามกลุ่มนักแนะจะได้รับรางวัลจากผู้ทำการทดลอง ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎีของแคมเบล (Campbell, 1961) ที่กล่าวไว้ว่า ถ้าบุคคลเห็นผู้ที่เป็นแบบอย่างแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามแล้วได้รับรางวัล บุคคลนั้นก็แสดงพฤติกรรมการคล้อยตามเช่น

เดียวกัน¹ และทฤษฎีของแบส (Bass, 1961) ที่ว่า ถ้าสิ่งที่จะคล้อยตามสามารถให้ผลประโยชน์แก่ผู้คล้อยตาม การคล้อยตามจะมีมากขึ้น² นอกจากนั้นผลที่ไคยังเป็นไปในทำนองเดียวกับผลงานวิจัยของเอนเดอร์ (Endler, 1965)³ เอนเดอร์ (Endler, 1966)⁴ ที่พบว่าบุคคลที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมการคล้อยตามจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงขึ้น และงานวิจัยของ ซิสตรังก์ คีเมนต์ และอัลแมน (Sistrunk, Clement and Ulman, 1972) ที่พบว่า ในเงื่อนไขการให้รางวัลที่มีมูลค่าสูงและต่ำ บุคคลมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าเงื่อนไขไม่ให้รางวัล ทั้งนี้เนื่องจากว่าเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามแล้วได้รับรางวัลก็จะมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าเมื่อแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามแล้วไม่ได้รับรางวัล ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมการคล้อยตามแล้วได้รับรางวัลที่มีมูลค่าสูง (2.50 เหรียญ) และรางวัลที่มีมูลค่าต่ำ (50 เซนต์) จึงมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมการคล้อยตามแล้วไม่ได้รับรางวัล:

¹Campbell, "Conformity in Psychology's Theories of Acquired Behavioral Dispositions," in Conformity and Deviation, ed. I. A. Berg and B. M. Bass, pp. 118-119.

²Bass, "Conformity, Deviation, and a General Theory of Interpersonal Behavior," in Conformity and Deviation, ed. I. A. Berg and B. M. Bass, pp. 52-53.

³Endler, "The Effects of Verbal Reinforcement on Conformity and Deviant Behavior," The Journal of Social Psychology, pp. 147-154.

⁴Endler, "Conformity as a function of Different Reinforcement Schedules," Journal of Personality and Social Psychology, pp. 175-180.

ตอบแทน¹

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นอธิบายโดยไขหลักการ เสริมแรงผู้ที่เป็นแบบอย่าง (modeling) ที่แคมเบล (Campbell, 1961) ได้แนวคิดมาจากทฤษฎีการเสริมแรงของฮัล (Hull) ใคว่า ถ้าบุคคลสังเกตเห็นว่า ผู้ที่เป็นแบบอย่างหรือผู้ที่ถูกสังเกต แสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับประโยชน์หรือได้รับความพอใจต่าง ๆ ผู้สังเกตก็เกิดความต้องการที่จะได้รับประโยชน์หรือความพื่อนั้นบ้าง ความต้องการนี้จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับผู้ที่เป็นแบบอย่าง ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดลองภายใต้เงื่อนไขการได้รับรางวัล เห็นผู้ต้นแบบได้รับรางวัล เมื่อแสดงพฤติกรรมการคล้อยตามจึงมีพฤติกรรมการคล้อยตาม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดลองภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ได้รับรางวัล เนื่องจากกลุ่มต้นแบบในเงื่อนไขหลังนี้ไม่ได้รับรางวัลตอบแทน เมื่อแสดงพฤติกรรมการคล้อยตาม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดแรงจูงใจที่จะทำตามผู้ต้นแบบ กลุ่มตัวอย่างในเงื่อนไขนี้จึงมีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำ

2. ระดับอายุกับพฤติกรรมการคล้อยตาม

ผลการวิจัยพบว่า เด็กในระดับอายุต่าง ๆ ก็มีพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มต้นแบบ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนของตน ทั้งนี้สามารถนำทฤษฎีความคล้ายคลึงมาอธิบายใคว่าคนในวัยเดียวกันมีลักษณะหลายอย่างที่คล้ายคลึงกัน นับตั้งแต่อายุ ความคิดอ่าน ความอยาก ความต้องการ เป็นต้น ความคล้ายคลึงในลักษณะเหล่านี้ จะเป็นเครื่องชักจูงใให้บุคคลทำตามเพื่อนในเรื่องอื่น ๆ เพื่อขจัดความรู้สึกขัดแย้งในใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อตนมี

¹Sistrunk, Clement and Ulman, "Effect of Reinforcement Magnitude on Nonconformity," The Journal of Social Psychology, pp. 11-21.

ลักษณะที่แตกต่างไปจากคนประเภทเดียวกับตน¹ เหตุผลนี้สนับสนุนด้วยทฤษฎีของแมส (Bass, 1961) ที่ว่าบุคคลมีโอกาสมากที่จะคล้อยตามกลุ่มคนที่รู้จักชอบพอกัน²

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการคล้อยตามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตามตารางที่ 2) จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการคล้อยตามของเด็กที่มีอายุต่างกัน พบว่า เด็กอายุ 13 ปี มีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเด็กอายุ 11 ปี 12 ปี และ 9 ปี (ตามตารางที่ 3) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของแมส (Bass, 1961) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยมักมีโอกาสดคล้อยตามได้ง่ายกว่าผู้ที่มีอายุมาก³ ผลงานวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเบอร์เร็นดา (Berenda, 1950)⁴ ฮอฟแมน (Hoffman, 1972)⁵

¹ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันต์จันท์, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 11.

²Bass, "Conformity, Deviation and a General Theory of Interpersonal Behavior," in Conformity and Deviation, ed. I. A. Berg and B. M. Bass, p. 51.

³Ibid, p. 84.

⁴Berenda, The Influence of Group and the Perceive Merit of the Group's Behavior, cited by M. L. Haimowitz and N. R. Haimowitz, Human development, pp. 327-339.

⁵Hoffman, Conformity Behavior of Adolescents on an Auditory Discrimination," Dissertation Abstracts, 6876-B.

และอิสโก วิลเลียมส์ และฮาร์วีย์ (Iscoe, Williams and Harvey, 1964)¹ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมาก

จากผลดังกล่าวอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีประสบการณ์ความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น จึงเกิดความเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนมากขึ้น ดังนั้น เมื่อเด็กอายุ 13 ปี 12 ปี 11 ปี และ 9 ปี เข้าร่วมการทดสอบพฤติกรรมการคล้อยตามในสภาพการทดสอบที่คล้ายคลึงกัน จึงพบว่า เด็กอายุ 13 ปี มีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเด็กอายุ 12 ปี 11 ปี และ 9 ปี

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ ชัดแย้งกับผลงานวิจัยของคอสแตนโซ และชอว์ (Costanzo and Shaw, 1966)² แสตรัสเบอร์ก และวิกเกน (Strassberg and Wiggen, 1973)³ อิสโก วิลเลียมส์ และฮาร์วีย์ (Iscoe, Williams and Harvey, 1963)⁴ ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงขึ้นเมื่อเข้าสู่

¹Iscoe, Williams and Harvey, "Age Intelligence and Sex as Variables in the Conformity Behavior of Negro and White Children," Child Development, pp. 451-460.

²Costanzo and Shaw, "Conformity as a Function of Age Level," Child Development, pp. 967-975.

³Strassberg and Wiggen, "Conformity as a Function of Age in Preadolescents," The Journal of Social Psychology, pp. 61-66.

⁴Iscoe, Williams and Harvey, "Modification of Children's Judgments By a Simulated Group Technique: A normative Development Study," Child Development, pp. 963-978.

วิจัย โดยอธิบายผลตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของปีอาเจ (Piaget Theory of moral development) ว่า เด็กในระหว่างอายุ 11 - 13 ปี ต้องการการยอมรับจากสังคม ต้องการให้อื่นพอใจ จึงไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามผู้อื่น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก เด็กในวัยนี้จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการระดับที่ 2 คือระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) 10 - 16 ปี แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 การทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance) ในขั้นนี้ บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

ขั้นที่ 4 การทำตามกฎหมายและระเบียบสังคม (The Law and Order Orientation) บุคคลจะทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้¹

สาเหตุที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาดังเหตุผลในคาบพัฒนาการทางจริยธรรมอาจกล่าวได้ว่า เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเด็กชาวอเมริกันกับกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่างกันดังนี้ โฮลสไตน์ (Holstein, 1976) ได้ทำการวิจัยแบบระยะยาว 3 ปี โดยศึกษาเด็กชายหญิงและบิดามารดา ปรากฏว่าเมื่ออายุ 13 ปีนั้น เด็กหญิงส่วนใหญ่มีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 ส่วนชายอยู่ในขั้นที่ 2 แต่เมื่อวัดอีกครั้งเมื่ออายุ 16 ปี วิจัยชายส่วนใหญ่อยู่ในขั้นที่ 4 และหญิงอยู่ในขั้นที่ 3 - 5 ส่วนบิดามารดาซึ่งมีอายุในช่วง 40 ปีเศษ

¹L. Kohlberg, "Development of Moral Character Moral Ideology," in Review of Child Development Research, อ้างถึงใน พิชยวรรณ กิติวิบูลย์, "การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยก่อนเรียน" (ปริทัศน์พิเศษ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522), หน้า 18.

ส่วนมากมีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 และ 5¹ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของควงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก ที่ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยกับกลุ่มตัวอย่างชาย หญิง อายุ ตั้งแต่ 11 - 25 ปี จำนวน 1400 คน ที่เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ มหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มรวมทั้งชายและหญิงนั้น ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 11 - 13 ปี (นักเรียนชั้น ป.6) 15 - 17 ปี (ม.ศ. 3) และ 19 - 21 ปีนั้น มีคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมไม่แตกต่างกันมากนัก และมีเปอร์เซ็นต์ของผู้มีจริยธรรมในขั้นที่ 1 ถึง 6 เป็นปริมาณที่ใกล้เคียงกันทั้งสามช่วงอายุ โดยที่ผู้ตอบส่วนใหญ่ในแต่ละกลุ่มมีคะแนนจริยธรรมในขั้นที่ 4 ประมาณ 50 % รองลงไปอยู่ในขั้นที่ 3 (37 - 30 %) ส่วนผู้ตอบที่มีคะแนนจริยธรรมในขั้นที่ 1 และ 2 รวมกันกับขั้นที่ 5 และ 6 รวมกันนั้น มีเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน²

จากผลงานวิจัยเห็นได้ว่า ในช่วงอายุ 11 - 13 ปี เด็กไทยทั้งชายและหญิง มีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้น 4 ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นขั้นพัฒนาการที่สูงกว่าขั้น 3 คือ ขั้นที่เด็กชอบทำตามเพื่อนฝูงโดยไม่เป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า กลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 11 - 13 ปี ในการศึกษาครั้งนี้อาจจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้น 4 เช่นเดียวกัน จึงเป็นสาเหตุให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่คล้อยตามกลุ่มเพื่อนสูงสุดในวัยนี้ นอกจากนี้ โฮฟิ่ง แสม และกาลวิน (Hoving

¹ C. B. Holstein, "Irreversible, Stepwise sequence in the development of moral judgement a longitudinal study of males and females," Child Development, อ้างถึงใน ควงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 178.

²ควงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 178.

Hamm and Galvin, 1969) ไทกลาวไวว่า เด็กในระยะเขาสู้วัยรุนจะมีความต้องการความถูกต้อง (need for accuracy) เพิ่มขึ้น จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กในวัยนี้มีการคล้อยตามลดลง เนื่องจากสิ่งที่ให้เขาคล้อยตามในการศึกษาครั้งนี้ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง¹

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงสนับสนุนผลงานวิจัยที่พบว่า เด็กอายุ 13 ปี มีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเด็กอายุ 12, 11 และ 9 ปี

3. ความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมการคล้อยตาม

ผลการวิจัยพบว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีพฤติกรรมการคล้อยตามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตามตารางที่ 2) จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการคล้อยตามของเด็กหญิงและเด็กชาย พบว่า เด็กชายมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าเด็กหญิงทุกระดับอายุ นอกจากอายุ 11 ปี ภายใตเงื่อนไขไม่ได้รับรางวัล ผลการวิจัยจึงไม่สนับสนุนทฤษฎีของแมส (Bass, 1961) ที่กล่าวไว้ว่า เพศหญิงจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าเพศชาย² และยังไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สตราสเบิร์กและวิกเกน (Strassberg and Wiggen,

¹ K. L. Hoving, N. H. Hamm and P. Galvin, "Social influence as a function of stimulus ambiguity at three age levels," Developmental Psychology, cited by D. S. Strassberg and E. Wiggen, "Conformity as a Function of Age in Preadolescents," The Journal of Social Psychology, p. 65.

²Bass, "Conformity, Deviation and a General Theory of Interpersonal Behavior," in Conformity and Deviation, ed. I. A. Berg and B. M. Bass, p. 83.

1971)¹ อีส์โก วิลเลียมส์ และฮาร์วีย์ (Iscoe, Williams and Harvey, 1963)² พบว่าเพศชายมีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเพศหญิง สาเหตุที่เพศชายมีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายมีลักษณะของความมีอำนาจ มีความทะเยอทะยาน ความเป็นผู้นำ และเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเพศหญิง จึงมีพฤติกรรมการคล้อยตามต่ำกว่าเพศหญิง

อย่างไรก็ตามได้มีผู้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม พบว่า เพศชาย และเพศหญิง มีพฤติกรรมการคล้อยตามไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ผลงานวิจัยของคอสแตนโซ และชอว์ (Costanzo และ Shaw, 1966)³ และฮอฟแมน (Hoffman, 1971)⁴

จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยข้างต้นยังให้ข้อสรุปไม่ได้สำหรับความแตกต่างด้านเพศต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าอาจจะเนื่องมาจากบุคลิกภาพของเพศชายและหญิงที่มีอยู่ในตัวบุคคลแตกต่างกัน จากผลงานวิจัยของเบม (Bem, 1975) ซึ่งได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดบทบาททางเพศ (Bem Sex Role Inventory) แล้วแบ่งออก

¹Strassberg and Wiggen, "Conformity as a Function of Age in Preadolescents," The Journal of Social Psychology, pp. 61-66.

²Iscoe, Williams and Harvey, "Modification of Children's Judgments By a Simulated Group Technique: A normative Development Study," Child Development, pp. 963-978.

³Costanzo and Shaw, "Conformity as a Function of Age Level," Child Development, pp. 967-975.

⁴Hoffman, "Conformity Behavior of Adolescents on an Auditory Discrimination," Dissertation Abstracts, 6876-B.

เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่มีบุคลิกภาพของเพศหญิง (femininity) ผู้ที่มีบุคลิกภาพของเพศชาย (masculinity) และผู้ที่มีบุคลิกภาพของเพศหญิงและชายรวมกัน (androgyny). ในแต่ละกลุ่มมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงปะปนกัน แล้วนำมาวัดพฤติกรรมการคล้อยตาม ผลปรากฏว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพเพศหญิง (ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง) จะมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพเพศชาย (ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง) และสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพทั้งเพศชายและหญิงรวมกัน¹ แต่การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามของ Bem แต่ทำให้ทำแบบสอบถามแล้ว ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างหญิงมีบุคลิกภาพเพศชายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาย ก็กล่าวได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างหญิงในการวิจัยครั้งนี้ มีพฤติกรรมการคล้อยตามน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างชาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างหญิงมีบุคลิกภาพเพศชายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาย

* สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้อธิบายได้ว่า แม่หญิงจะมีลักษณะที่โอนอ่อนตามเพื่อต้องการรักษาไมตรีกับผู้อื่น แต่ก็จะเป็นการยอมตามในลักษณะนิว เนินที่พอจะเห็นว่าสามารถทำตามได้ โดยไม่เปลี่ยนความคิดดั้งเดิมของตน Kelman (Kelman, 1961) กล่าวว่า ผู้หญิงจะคล้อยตามต่อกลุ่มอย่างนิว เนินมากกว่าจะคล้อยตามอย่างแท้จริง โดยการเปลี่ยนความคิดเห็นไปด้วย² ในการศึกษานี้สภาพการณ์ทดลองที่ผู้วิจัยจัดขึ้น เหมือนกับ เป็นการทดสอบความสามารถทางสายตาอย่างแท้จริง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทราบว่าผู้วิจัยเป็นครูคนหนึ่ง เมื่อผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ (ที่ไม่จริง) ในการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างจึงเชื่อตามที่ผู้วิจัยบอก ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงต้องการจะตอบให้

¹S. L. Bem, "Sex Role Adaptability One Consequence of Psychological Androgyny," Journal of Personality and Social Psychology 31 (April 1975), pp. 634-643.

²H. C. Kelman, Public Opin Quart, cited by A. H. Eagly, "Sex differences in Influenceability," Psychological Bulletin 85 (January 1978), p. 104.

ถูกต้อง เช่น เกี่ยวกับการทำแบบทดสอบทั่ว ๆ ไป จากเหตุผลนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงส่วนใหญ่จึงไม่คล้อยตามตอกลุ่มนักแนะ เนื่องจากถ้าคล้อยตามกลุ่มนักแนะ เขาจะต้องตอบผิดไปจากความเป็นจริงที่เห็นและจะทำให้เสียคะแนนในการตอบด้วย

นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในขณะรับการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามในข้อที่กลุ่มนักแนะแถลงตอบผิดมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจะเปรียบเทียบความยาวของเส้นตรงโดยมองกลับไปกลับมาจนแน่ใจแล้วจึงตอบ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่เมื่อกลุ่มนักแนะตอบผิดในข้อแรก ๆ ก็จะไม่เปรียบเทียบความยาวของเส้นตรงอยู่แล้วจึงตอบคำตอบที่ถูกต้อง แต่ในข้อหลัง ๆ ที่กลุ่มนักแนะแถลงตอบผิด กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่จะตอบตามกลุ่มนักแนะทันทีด้วยลักษณะที่ไม่มั่นใจในตนเอง จากเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยคาดว่าอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เด็กชายมีพฤติกรรมการคล้อยตามสูงกว่าเด็กหญิง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย